

HOÀN THIỆN CƠ CHẾ THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG CỦA CÁN BỘ LÃNH ĐẠO, QUẢN LÝ Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

TS. NGUYỄN THỊ THẢO¹

Tóm tắt: Hoàn thiện cơ chế thực hiện trách nhiệm nêu gương là cơ sở để cán bộ lãnh đạo, quản lý soi chiếu thực hiện trách nhiệm nêu gương, đồng thời là căn cứ để các cơ quan, tổ chức có thẩm quyền kiểm tra, giám sát, đánh giá kết quả thực hiện trách nhiệm nêu gương và kịp thời xử lý các trường hợp vi phạm quy định nêu gương, góp phần nâng cao uy tín của Đảng. Bài viết tập trung làm rõ những giải pháp hoàn thiện cơ chế thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: cán bộ; lãnh đạo; nêu gương; quản lý; trách nhiệm

Trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý là bốn phần, nghĩa vụ trong việc thực hiện chức trách, nhiệm vụ; thực hiện các quy chế, quy định, nhiệm vụ được giao; thực hiện các nội dung nêu gương được quy định trong các văn bản của Đảng; chịu trách nhiệm khi vi phạm với ý thức tự giác cao nhất. Trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý được thể hiện trên mọi lĩnh vực, các mặt công tác, các mối quan hệ trong đời sống

hằng ngày gắn liền với trách nhiệm đạo đức, trách nhiệm chính trị, trách nhiệm hành chính, trách nhiệm pháp lý. Đó là trách nhiệm làm gương và nêu gương những việc tốt (những việc nên làm), những việc theo quy định của tổ chức, đồng thời chống những biểu hiện vi phạm, sai trái của bản thân, của cán bộ, đảng viên, của cấp dưới (những việc phải làm) và những điều không được làm theo quy định của Đảng và Nhà nước. Trong giai đoạn hiện nay, để thực hiện tốt trách nhiệm nêu gương, cần phải xây dựng và hoàn thiện cơ chế thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý, góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý đủ năng lực, uy tín ngang tầm nhiệm vụ.

¹ Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Những năm qua, Đảng đã ban hành các quy chế, quy định về thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên. Cụ thể: Quy định số 47-QĐ/TW ngày 01/11/2011 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về *những điều đảng viên không được làm*; Quy định số 101-QĐ/TW ngày 07/6/2012 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về *trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp*; Quy định số 55-QĐ/TW ngày 19/12/2016 của Bộ Chính trị về *một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên*; Quy định số 08-QĐi/TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về *trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương*; Quy định số 109-QĐ/TW ngày 03/01/2018 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về *công tác kiểm tra của tổ chức đảng đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên*; Quy định số 124-QĐ/TW ngày 02/02/2018 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về *giám sát của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt và cán bộ, đảng viên*; Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị về *đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh,...*

Các quy chế, quy định là căn cứ, cơ sở để các cấp ủy, chính quyền địa phương cụ thể hóa và tổ chức thực hiện. Đa số cán bộ, đảng viên nói chung, cán bộ lãnh đạo, quản lý nói riêng đã nghiêm túc nêu gương về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, phong cách làm việc, tác phong công tác, ý thức tổ chức kỷ luật và thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao. Nhiều tấm gương người tốt, việc tốt về thực hành chuẩn mực đạo đức, về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh,... xuất hiện và được nhân rộng. Các phương thức thực hiện trách nhiệm nêu gương của đa số

cán bộ lãnh đạo, quản lý phù hợp, hiệu quả, nhất là phương thức nói đi đôi với làm. Đặc biệt, nhiều cán bộ lãnh đạo, quản lý đã đề cao tinh thần, thực hiện tốt trách nhiệm nêu gương trong lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành các mặt công tác, phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương, chịu trách nhiệm trước cấp ủy, chính quyền và nhân dân địa phương về hoạt động của mình. Kết quả thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý đã góp phần nâng cao uy tín của các cấp ủy đảng và chính quyền địa phương.

Tuy nhiên, kết quả thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý vẫn chưa đáp ứng yêu cầu của công tác xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Trong dự thảo các văn kiện trình Đại hội lần thứ XIII, Đảng ta đã thẳng thắn chỉ rõ: một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa tiên phong, gương mẫu; tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ vẫn còn diễn biến phức tạp... Thực hiện trách nhiệm nêu gương, nhất là của người đứng đầu chưa lan tỏa sâu rộng. Hoạt động nêu gương của cán bộ chủ chốt và người đứng đầu một số cấp ủy, chính quyền chưa được thường xuyên, nền nếp, thậm chí mờ nhạt. Nội dung nêu gương còn chung chung, chưa chú trọng đến nêu gương về trách nhiệm trong công tác, mối quan hệ với nhân dân, tự phê bình và phê bình,... còn tình trạng nói không đi đôi với làm; không tuân thủ nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng.

Một số cán bộ thiếu gương mẫu, thiếu kiên quyết đấu tranh chống các quan điểm sai trái, thù địch. Thậm chí, không ít cán bộ lãnh đạo, quản lý suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống với những biểu hiện tinh vi hơn, phức tạp hơn, khó nhận diện hơn, còn tình trạng vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ, vi phạm chuẩn mực đạo đức, tư cách đảng viên, tham ô, tham nhũng, lãng phí,... Chỉ tính từ năm 2016 đến năm 2019, trong toàn Đảng, có 18.265 cấp

ủy viên các cấp và 54.537 đảng viên, trong đó có 92 cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý bị kỷ luật⁽¹⁾. Thực trạng trên đã ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức đảng, năng lực quản lý, điều hành của chính quyền các cấp.

Những hạn chế trên có nhiều nguyên nhân, trong đó có nguyên nhân từ nhận thức của các cấp ủy, tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên về tầm quan trọng của công tác xây dựng Đảng. Một số cấp ủy đảng chưa kịp thời quán triệt và lãnh đạo tổ chức thực hiện quy định nêu gương. Đặc biệt, chưa có cơ chế cụ thể, rõ ràng về thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý. Các quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương không thể quy định cho từng chức danh cán bộ lãnh đạo, quản lý, đòi hỏi các cấp ủy địa phương phải cụ thể hóa nội dung trách nhiệm nêu gương gắn với từng chức danh cán bộ lãnh đạo, quản lý. Tuy nhiên, trên thực tế, các cấp ủy địa phương còn thụ động, lúng túng trong xây dựng các tiêu chí phù hợp về nội dung nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý. Nội dung trách nhiệm nêu gương chủ yếu lặp lại các nội dung theo quy định, hướng dẫn của Trung ương, thậm chí bị trùng lặp với nội dung thực hiện nhiều nghị quyết, chỉ thị, quy định khác của Đảng, không gắn với từng chức danh cán bộ và chức trách, nhiệm vụ được giao, chưa xác định rõ nội dung trách nhiệm nêu gương gắn với từng chức danh cán bộ cụ thể, chưa thể hiện rõ tính bắt buộc đối với cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý. Đặc biệt, cơ chế kiểm tra, giám sát và đánh giá kết quả thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý chưa đầy đủ. Sức chiến đấu của một số tổ chức đảng yếu kém, không kịp thời phát hiện vi phạm của cán bộ lãnh đạo, quản lý. Nhiều nơi, việc thực hành nêu gương còn mang tính khẩu hiệu, hô hào, chưa tạo thành nền nếp trong cơ quan, đơn vị; chưa thực sự coi trọng, biểu dương tấm gương điển hình tiên tiến trong thực hiện

trách nhiệm nêu gương. Chính vì vậy, việc hoàn thiện cơ chế thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý ở nước ta là yêu cầu đặt ra trong giai đoạn hiện nay.

Để thực hiện tốt quy định về trách nhiệm nêu gương của Đảng, các cấp ủy địa phương phải **hoàn thiện cơ chế thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý với những giải pháp chủ yếu** sau:

Một là, cụ thể hóa các quy định về trách nhiệm nêu gương gắn với từng chức danh cán bộ lãnh đạo, quản lý

Hiện nay, hầu hết các địa phương đều cụ thể hóa quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương gắn với thực tiễn địa phương. Tuy nhiên, vẫn chưa có các quy định cụ thể hóa trách nhiệm nêu gương gắn với từng chức danh cán bộ lãnh đạo, quản lý. Vì vậy:

Thứ nhất, các cấp ủy phải nâng cao nhận thức, trách nhiệm cụ thể hóa nội dung trách nhiệm nêu gương gắn với các chức danh cán bộ lãnh đạo, quản lý. Phải căn cứ vào các quy định của Đảng, chỉ đạo các cấp ủy trực thuộc xây dựng quy chế làm việc, mối quan hệ công tác, phân định rõ thẩm quyền, trách nhiệm của từng cán bộ lãnh đạo, quản lý để xác định nội dung nêu gương.

Thứ hai, căn cứ nhiệm vụ, giải pháp xây dựng Đảng, các nghị quyết, chỉ thị, quy định, hướng dẫn của Đảng; nhiệm vụ chính trị của địa phương, đơn vị; chức trách, nhiệm vụ của từng chức danh cán bộ, các cấp ủy cần xây dựng tiêu chí và ban hành quy định cụ thể về nội dung thực hiện trách nhiệm nêu gương trên các mặt: tư tưởng chính trị; đạo đức, lối sống; phong cách làm việc, tác phong công tác; ý thức tổ chức kỷ luật; phòng, chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống (của bản thân và cán bộ, công chức cấp dưới).

Đặc biệt, để thực hiện tốt quy định về trách nhiệm nêu gương, cần cụ thể hóa trách nhiệm nêu gương gắn với từng vị trí việc làm của các chức danh cán bộ.

Đối với chức danh lãnh đạo trong các cấp ủy đảng, phải cụ thể hóa chức trách,

nhệm vụ của các bí thư, phó bí thư cấp ủy. *Bí thư cấp ủy* phải: nêu gương trong việc vận dụng, cụ thể hóa các nghị quyết, chỉ thị của cấp ủy cấp trên phù hợp với tình hình địa phương; chủ động xây dựng các nghị quyết, chương trình hành động và triển khai thực hiện; nêu gương trong lãnh đạo, chỉ đạo và kiểm tra, giám sát việc thực hiện các nghị quyết, chương trình, kế hoạch về phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh, xây dựng Đảng, chính quyền, đoàn thể; nêu gương trong thực hiện sự chỉ đạo của cấp ủy cấp trên, sơ kết, tổng kết việc thực hiện các nghị quyết, chỉ thị theo quy định. *Phó bí thư cấp ủy* phải thực hiện trách nhiệm nêu gương đối với chức trách, nhiệm vụ được giao: Nêu gương trong lãnh đạo, chỉ đạo các cá nhân, tổ chức thuộc phạm vi quản lý thực hiện nghị quyết, chỉ thị của cấp ủy; nêu gương trong kiểm tra, giám sát các tổ chức, cá nhân thực hiện các chỉ tiêu về các lĩnh vực được phân công; nêu gương trong chỉ đạo các cơ quan tham mưu báo cáo, sơ kết, tổng kết việc thực hiện nghị quyết, chỉ thị theo quy định.

Những người đứng đầu chính quyền địa phương có trách nhiệm nêu gương trong: lãnh đạo, chỉ đạo điều hành phát triển kinh tế, xã hội, quốc phòng, an ninh; chỉ đạo việc xây dựng chính quyền các xã, thị trấn, xây dựng các cơ quan chuyên môn của chính quyền; chỉ đạo kiểm tra, kịp thời phát hiện, xử lý, giải quyết hoặc kiến nghị cơ quan có thẩm quyền giải quyết những vấn đề phức tạp nảy sinh; chấp hành triển khai thực hiện và báo cáo, sơ kết, tổng kết các nội dung theo sự chỉ đạo của cấp trên; phối hợp xây dựng tổ chức, cơ quan, đơn vị vững mạnh.

Cấp phó của người đứng đầu chính quyền địa phương có trách nhiệm nêu gương trong chỉ đạo, điều hành thực hiện các chỉ tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh được giao; lãnh đạo các đơn vị thuộc phạm vi quản lý thực hiện tốt đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nghị quyết của cấp ủy, chính quyền địa phương; nêu gương trong chỉ đạo, kiểm tra, đôn đốc thực

hiện, xử lý kịp thời, giải quyết hoặc kiến nghị cơ quan có thẩm quyền giải quyết những vấn đề nảy sinh; nêu gương trong chấp hành, triển khai và báo cáo kết quả theo sự chỉ đạo của cấp ủy, ủy ban nhân dân; nêu gương trong xây dựng tổ chức, cơ quan, đơn vị vững mạnh.

Cán bộ được bổ trí nhất thể hóa hai chức danh (bí thư đồng thời là chủ tịch hội đồng nhân dân, chủ tịch ủy ban nhân dân; phó bí thư đồng thời là chủ tịch hội đồng nhân dân, chủ tịch ủy ban nhân dân; phó bí thư đồng thời là phó chủ tịch hội đồng nhân dân, phó chủ tịch ủy ban nhân dân) có trách nhiệm căn cứ vào việc phân định thẩm quyền, trách nhiệm của từng chức danh cán bộ để xác định nội dung thực hiện trách nhiệm nêu gương.

Hai là, xác định rõ trách nhiệm của các chủ thể đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý

Thứ nhất, chủ thể tổ chức thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý gồm: các cấp ủy, ban thường vụ cấp ủy, các cơ quan tham mưu của cấp ủy. Các cấp ủy, ban thường vụ cấp ủy có trách nhiệm: lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện quy định nêu gương của Đảng, thực hiện các nghị quyết, chỉ thị của Đảng về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; bám sát yêu cầu, nhiệm vụ chính trị của địa phương, xây dựng quy chế, quy định về trách nhiệm nêu gương của các chức danh cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp; ban hành kế hoạch, quyết định kiểm tra việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của cán bộ lãnh đạo, quản lý chỉ đạo các cơ quan tham mưu thực hiện giám sát chuyên đề đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý. Các cơ quan tham mưu của cấp ủy có trách nhiệm: Thực hiện tốt các quy định của cấp ủy đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý, như: tổ chức lấy phiếu tín nhiệm đối với các chức danh cán bộ lãnh đạo, quản lý; kiểm tra, giám sát đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý thực hiện trách nhiệm nêu gương....

Thứ hai, chủ thể thực hiện trách nhiệm nêu

gương là bản thân cán bộ lãnh đạo, quản lý. Mỗi cán bộ lãnh đạo, quản lý phải xác định và nghiêm túc thực hiện trách nhiệm nêu gương. Phải xác định nêu gương là trách nhiệm, là đạo lý của cán bộ, đảng viên, càng là nghĩa vụ, bổn phận của cán bộ lãnh đạo, quản lý. Ở cương vị càng cao, có tầm ảnh hưởng rộng càng phải thực hiện tốt trách nhiệm nêu gương. Trách nhiệm của cán bộ lãnh đạo, quản lý là phải xây dựng các chương trình, kế hoạch thực hiện trách nhiệm nêu gương và phải thể hiện bằng kết quả cụ thể trên các mặt, nhất là trong hoạt động lãnh đạo, quản lý. Đặc biệt, mỗi cán bộ lãnh đạo, quản lý luôn phải nâng cao ý thức tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng suốt đời, nêu cao danh dự, lòng tự trọng của người cán bộ, đảng viên, thường xuyên “tự soi”, “tự sửa”.

Thứ ba, chủ thể tham gia thực hiện. Các chi bộ nơi cán bộ lãnh đạo, quản lý sinh hoạt có trách nhiệm đánh giá trung thực kết quả thực hiện trách nhiệm nêu gương dựa trên kế hoạch, bản cam kết. Các đoàn thể chính trị - xã hội có trách nhiệm giám sát cán bộ lãnh đạo, quản lý trên tất cả các mặt và kịp thời phản ánh, báo cáo sai phạm cho cấp có thẩm quyền.

Ba là, hoàn thiện các quy định về kiểm tra, giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý và xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm quy định nêu gương

Thứ nhất, kết hợp kiểm tra, giám sát trong Đảng với kiểm tra, giám sát của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý.

Đối với kiểm tra, giám sát trong Đảng, cần xác định rõ trách nhiệm của cấp ủy, ban thường vụ cấp ủy, ủy ban kiểm tra các cấp trong công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý. Các cấp ủy lãnh đạo, chỉ đạo công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý. Các chủ thể kiểm tra, giám sát phải xây dựng và thực hiện tốt kế hoạch kiểm tra, giám sát gắn với việc thực hiện các nội

dung, phương thức nêu gương của từng cán bộ lãnh đạo, quản lý. Chú trọng kiểm tra việc thực hiện trách nhiệm nêu gương về tư tưởng chính trị, thực hiện chuẩn mực đạo đức, lối sống, về chức trách, nhiệm vụ được giao, về phòng, chống tham nhũng, lãng phí và sự suy thoái của cán bộ, đảng viên ở địa phương, đơn vị, thực hiện nghĩa vụ công dân nơi cư trú. Phân công cấp ủy viên, ủy ban kiểm tra cấp ủy theo dõi việc thực hiện trách nhiệm của từng chức danh cán bộ gắn với các nội dung, phương thức nêu gương. Kiên quyết xử lý nghiêm trường hợp không thực hiện trách nhiệm nêu gương, vi phạm quy chế, chế độ, trách nhiệm trong công tác. Bên cạnh đó, phải xác định rõ nội dung kiểm tra, giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý.

Về nội dung kiểm tra, các cấp ủy, tổ chức đảng có thẩm quyền cần căn cứ vào các quy chế, quy định của Đảng để xác định nội dung kiểm tra: Chú trọng kiểm tra việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; việc thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao; thực hiện tự phê bình và phê bình, giữ gìn sự đoàn kết trong nội bộ, gắn với việc ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ.

Đặc biệt, chú trọng kiểm tra, giám sát tổ chức đảng, người đứng đầu, cán bộ chủ chốt ở những lĩnh vực, địa bàn dễ xảy ra tiêu cực, nơi người dân có nhiều bức xúc, dư luận xã hội quan tâm. Thường xuyên kiểm tra cán bộ lãnh đạo, quản lý: Thực hiện chức trách, nhiệm vụ, thẩm quyền và thực hiện phòng, chống tham nhũng ở đơn vị để xác định trách nhiệm của người đứng đầu khi xảy ra tham nhũng hoặc hành vi tham nhũng của chính cán bộ lãnh đạo, quản lý.

Về nội dung giám sát, mỗi chủ thể thực hiện giám sát cán bộ lãnh đạo, quản lý theo những nội dung khác nhau. Các cấp ủy đảng, ngoài giám sát thường xuyên về tư tưởng

chính trị, đạo đức, lối sống, còn thực hiện tốt giám sát chuyên đề đối với việc thực hiện chức trách, nhiệm vụ, quyền hạn được giao; việc chấp hành Cương lĩnh chính trị, Điều lệ Đảng, các nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng, việc chấp hành và thực hiện các quy định của Đảng, Nhà nước về công tác tổ chức, cán bộ; về việc kê khai, công khai tài sản, thu nhập của bản thân vào gia đình theo quy định. Ủy ban kiểm tra cấp ủy giám sát việc chấp hành Cương lĩnh chính trị, Điều lệ Đảng, chủ trương, nghị quyết, chỉ thị, quy định, quyết định, quy chế, kết luận của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, việc giữ gìn đạo đức, lối sống, việc thực hiện tiêu chuẩn đảng viên, tiêu chuẩn cấp ủy viên và thực hiện nhiệm vụ đảng viên; việc kê khai, công khai tài sản, thu nhập của bản thân và gia đình; việc thực hiện trách nhiệm cá nhân khi gia đình có người thân vi phạm chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Các chi bộ nơi cán bộ lãnh đạo, quản lý sinh hoạt, công tác giám sát việc thực hiện tiêu chuẩn, nhiệm vụ đảng viên và tiêu chuẩn cấp ủy viên; việc kê khai, công khai tài sản, thu nhập của cá nhân và gia đình theo quy định; việc thực hiện các nghị quyết, kết luận của chi bộ; việc chấp hành quy định những điều đảng viên, cán bộ, công chức không được làm. Các chi bộ nơi cán bộ lãnh đạo, quản lý sinh hoạt nơi cư trú thực hiện giám sát việc giữ gìn mối quan hệ với cấp ủy, chi bộ nơi cư trú; việc chấp hành quy định về những điều đảng viên, cán bộ, công chức không được làm; việc chấp hành các quy định của cấp ủy, chính quyền địa phương của khu dân cư nơi cư trú và thực hiện nghĩa vụ công dân. Kết hợp giám sát trực tiếp và giám sát gián tiếp việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý.

Đối với giám sát của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội, cần thực hiện các biện pháp sau:

- Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội cần thực hiện tốt vai trò giám sát cán bộ lãnh đạo, quản lý, trong đó có giám

sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương. Quy định số 08-QĐ/TW của Ban Chấp hành Trung ương yêu cầu: “Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội trong phạm vi, nhiệm vụ, quyền hạn của mình có trách nhiệm giám sát việc thực hiện Quy định”⁽²⁾. Đồng thời, cần thực hiện tốt Quy định số 124-QĐ/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về giám sát của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt và cán bộ, đảng viên, trong đó quy định nhân dân thực hiện quyền giám sát gián tiếp (thông qua Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội) và giám sát trực tiếp (thông qua phản ánh, kiến nghị đến cấp ủy, tổ chức đảng, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và cơ quan có thẩm quyền về những biểu hiện suy thoái về đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên). Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội phối hợp với chi bộ thực hiện mời quần chúng tham gia dự họp, đánh giá kết quả nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý.

- Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của người dân về quyền tham gia giám sát, đánh giá việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý. Các cấp ủy, tổ chức đảng có thẩm quyền, các tổ chức trong hệ thống chính trị có trách nhiệm phổ biến các quy định, hướng dẫn của Đảng, địa phương đề nhân dân giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ. Ban tuyên giáo các địa phương cần xây dựng hướng dẫn cụ thể về giám sát, đánh giá quá trình và kết quả nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý.

Người dân công tác, sinh hoạt cùng với cán bộ lãnh đạo, quản lý phải thường xuyên theo dõi nắm bắt quá trình thực hiện các bản đăng ký trách nhiệm nêu gương của cán bộ (đã được công khai, niêm yết tại cơ quan, đơn vị) để kịp thời phản ánh với tổ chức, cơ quan khi được yêu cầu.

Người dân là đảng viên tham gia sinh hoạt cùng với cán bộ lãnh đạo, quản lý, cần

thăng thán nêu ý kiến đánh giá kết quả nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý thông qua sinh hoạt chi bộ. Người dân là đảng viên sinh hoạt theo Quy định số 213-QĐ/TW ngày 02/01/2020 của Bộ Chính trị về *trách nhiệm của đảng viên đang công tác thường xuyên giữ mối liên hệ với tổ chức đảng và nhân dân nơi cư trú*, có trách nhiệm kịp thời phản ánh mối quan hệ giữa cán bộ lãnh đạo, quản lý với địa bàn dân cư nơi cư trú, đánh giá sự nghiêm túc thực hiện sinh hoạt đảng theo quy định.

- *Xây dựng cơ chế để người dân sẵn sàng, tích cực tham gia đánh giá việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý.* Các tổ chức đảng, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội cần xây dựng các biểu mẫu để giám sát, đánh giá việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý và gửi đến các chủ thể giám sát. Đa dạng hóa hình thức giám sát của nhân dân đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý, như thông qua mối quan hệ giữa cán bộ với nhân dân, hòm thư góp ý, các phương tiện thông tin đại chúng, qua đường dây nóng,... Cần có cơ chế động viên, khen thưởng để khuyến khích người dân tham gia phát hiện và báo cáo biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những sai phạm, tham nhũng của cán bộ lãnh đạo, quản lý.

Thứ hai, hoàn thiện các quy định về xử lý, kỷ luật cán bộ lãnh đạo, quản lý vi phạm quy định nêu gương. Vi phạm quy định về thực hiện trách nhiệm nêu gương chính là một trong những biểu hiện suy thoái của cán bộ lãnh đạo, quản lý, cần phải xử lý một cách kiên quyết. V.I.Lênin từng căn dặn: Không xử bắn lũ ăn của đút lót, mà xử một cách phả trò, mềm mỏng nhẹ nhàng như vậy - đó là một điều xấu hổ cho những đảng viên cộng sản, cho những người cách mạng. Cần phải nêu những đồng chí đã ăn hối lộ ra để cho dư luận quở trách và cần phải đuổi họ ra khỏi Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhắc nhở: “Pháp luật phải thẳng tay trừng trị những kẻ bất liêm, bất kỳ kẻ ấy ở địa vị nào, làm nghề nghiệp gì”⁽³⁾.

Hiện nay, căn cứ các quy định của Đảng, cấp ủy địa phương về trách nhiệm nêu gương, bất kỳ cán bộ, đảng viên nào không nghiêm túc thực hiện hoặc vi phạm quy định nêu gương đều phải bị xử lý, kỷ luật nghiêm khắc để giáo dục cán bộ, đảng viên trong toàn Đảng. Vì vậy, các cấp ủy, tổ chức đảng có thẩm quyền phải kiên quyết xử lý vi phạm trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý để cảnh tỉnh, răn đe đảng viên, cán bộ, công chức cấp dưới, góp phần xây dựng tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị trong sạch, vững mạnh.

Trong điều kiện là đảng duy nhất cầm quyền, Đảng Cộng sản Việt Nam có vai trò, trách nhiệm to lớn trước vận mệnh của đất nước, của dân tộc, trong đó, mỗi cán bộ, đảng viên phải nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm trước Đảng, trước nhân dân. Một trong những trách nhiệm ảnh hưởng rất lớn đến vị thế, vai trò cầm quyền của Đảng chính là trách nhiệm nêu gương và việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý. Mặc dù đã có một số quy định của Đảng, các cấp ủy địa phương về thực hiện trách nhiệm nêu gương, tuy nhiên, một số cán bộ lãnh đạo, quản lý vẫn còn lúng túng trong thực hiện các nội dung, phương thức nêu gương. Vì vậy, việc hoàn thiện cơ chế thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý là một trong những giải pháp quan trọng để nâng cao hiệu quả thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý để Đảng giữ vững uy tín, vị thế cầm quyền trong giai đoạn hiện nay. ▬

⁽¹⁾ <https://dangcongsan.vn:chao-nam-moi-2020/dat-nuoc-vao-xuan/giu-gin-su-trong-sach-cua-dang-547582.html>

⁽²⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2018, tr. 125

⁽³⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.6, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 127